

64

Q-62

24 SEP 2010

ԳԱՂՏՆԻՔ

ԱՐՈՒԵԱՏԻՑ Է ՖՕՐՄԻԼԱՆԵՐ

Հրատարակիչ
ԱՄԵՐԻԿԱԶԱՅ ԳՐԱՏՈՒՆ
ՆԻԻ ԵՕՐՔ
1914

64
1-62

Մասենագիտական Յանմնախումբ

Հ. Բ. Ը. Մ, - Հայկական փոստադրոգ 348

Նախադրում. Մր. Չալչե Գրիգորյան

ՅԱՌԱՋԱԲԱՆ

Այս գրքոյկիս մէջ նշանակուած արհեստներու գաղտնիքը կամ ֆորմիւլաները ընտրանօք քաղած ենք, թարգմանաբար թերթերէ և վստահելի աղբիւրներէ:

Յաջողելու համար խիստ կարեւոր է ընտիր եւ հարազատ նիւթեր գործածել: Դիւրութիւն ընծայելու համար, բաղկացուցիչ նիւթերը եւ չափերը Անգլիերէն ուղագրութիւնով ալ նշանակած ենք:

Անհամար են այն պարզ փոշիները եւ հեղուկները զորս կը ներարկուին օտար երկրէ ի Հայրենիք, մինչդեռ ատոնք կարելի էր տեղին վրայ պատրաստել:

Մեր վարձատրութիւնը լիովին ստացած կ'ըլլանք երբ տեսնենք որ Հայ արհեստաւորը այս գրքոյկէն օգուտ մը կը քաղէ:

Նի- եօր+
1914

Բ. Տ. ԸՆԲԱՊԱՊԵԱՆ

ՍԵՂԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԵՐԱՆ, Բ. ԹՈՐՈՍԵՆԻ

ՅԵՆԵՆՈ, ԳԱՂԱՅԵՐԵԱ

Ա. Բ. Իրան-ն+

Հրատարակելի կողմէն Չերապահուած

16 APR 2013

25.273

68809-68

ԳԱՂՏՆԻՔ

ԱՐՈՒԵՍՏԻՑ - ՖՕՐՄԻՐԱՆԵՐ

1. ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ ԱՌԵՒՏՈՒՐ —
Մեծ ապագայ կայ թղթակցութեամբ առե-
տուրի զանազան ճիւղերուն մէջ, թէպէտեւ
ձախողութիւնք ալ անպակաս են, ինքնաբերա-
յն ձեռնարկներ ժամանակ մը թերեւս ծաղկին,
սակայն ուշ կամ կանուխ կը փճանան:

Թղթակցական կարեւոր վաճառատուն մը
կրնայ հաստատուիլ, երկար և անխոնջ ջան-
քերու շնորհիւ, պարկեշտ և ուղղամիտ յա-
րաբերութիւնով, թղթակցական առեւտուրի
ասպարէզը թէպէտեւ անսահման է եւ կը
խոստանայ բազմաթիւ պատեհութիւններ,
ձեռներէց եւ գործունեայ արանց ու կանանց,
դրամ չահելու համար, պատուաւոր միջոց-
ներով, կը պահանջուի նոյն առթիւ համբե-
րութիւն եւ յարատեւութիւն: Շատ առար-
կաներ կան որոնք կարելի է տան մէջ պատ-
րաստել եւ մեծ չափով վաճառել աչքառու
ծանուցումներու միջոցով: Այս գրքին մէջ
յիշած ենք շատ մը օրինակներ, դեղեր, տան
պիտոյք, նարութիւնք եւայլն: Հեղուկի պատ-
րաստութիւններ գգուչութիւնով փաթթելու
և էմբալէ՝ ուղարկելու է, իսկ վաճառումը,

թերթերու մէջ ծանուցանելով կ'ըլլայ, նաեւ փոսթով խրկուած շրջաբերականներու միջոցով: Շատ առարկաներ կան որ կրնան ծախուիլ գործակալներու ձեռամբ, և եթէ կըրնաս կարգադրել ամէն ինչ յարմարութեամբ, բաղդդ շինուած է: Թղթակցութեամբ առեւտուր ընելու մէջ գլխաւոր յաջողութիւնը կախում ունի այն թերթերէն որոնց մէջ կը ծանուցանես. թերթ մը կրնայ կարգ մը ապրանքի համար յարմար ըլլալ իսկ ուրիշի մը համար անյարմար: Դրամագլուխը կորոշուի ծախուած ապրանքին համեմատութեամբ, իսկ շահը կ'որոշուի ապրանքը ծախելու կարողութենէնդ:

2. ԼՈՒՍԱՆԿԱՐ ԳՈՒՆԱԻՈՐԵԼ — Լուսանկար կամ տպագրեալ պատկերներ գունաւորելու գործը ինքնին ամեն տեղի համար դրամ չահելու լաւ միջոց մըն է. շատ դիւրութեամբ կարելի է սովորիլ: Գործ մըն է որ կը յարմարի թէ կանանց և եթէ արանց, և կրնայ տարբեր գործերու հետ իսկ շարունակուիլ: Գործածէ թափանցիկ ջրաներկեր զորս կրնաս գնել ոեւէ տեղ արուեստից յատուկ, ապրանք ծախողներէ: Եթէ պատկերը փայլուն կամ յղկեալ մակերեսով է, լորցունքով թրջէ, չի յղկուած լուսանկարներ կամ տպագրեալ պատկերներ թրջելու հարկ չկայ:

Եթէ տպագրուած պատկեր մըն է որ պիտի ներկես, նախ խաւաքարտի վրայ փակցուր զայն, եւ գունաւորելու համար ջրաներկին հետ խէժի լուծում (կըմ արապիք) գործածէ, արգիլելու համար թուղթին մէջ թափանցելէ: Եթէ ներկը չառնէ թուղթին կամ լուսանկարին վրայ, կամ եթէ ծրէ, ներկերուն հետ գործածէ քիչ մը Ասէթիք թթու (acetic acid):

Ենթագրենք որ գեղեցիկ լուսանկար մը ունիս գունաւորելու, սկսէ նախ ներկել յատակը (back ground), վրձինը ներկով թաթխէ, եւ հաւասարաբար տարածէ, զգուշանալով որ դէմքին չի քսես: Եթէ պատկերին յատակը բաց գոյն է, գործածէ բաց կապոյտ. եթէ գոց թուիս գոյն զարկի Յաճախ պատկերին յատակը չը ներկել լաւ է. վասն զի այդպէսով դէմքը աւելի ցցուն կ'երեւնայ: Դէմքին համար գործածէ մարմնագոյն յստակ ջրախառն ներկ, կարելի եղածին չափ առատ ջուրով եւ ըստ պատշաճի մէկ կամ երկու անգամ գոյն տուր: Այտերուն եւ մազերուն գոց գոյն զարկ յօնքերուն վրայ դիր թուիս գոյն, թեթեւ դեղին գոյն զարկ շրթներուն եզերքը: Յետոյ նուրբ վրձինով աչքը ներկէ: Ապա գունաւորէ մազերը եւ գործածէ այն գոյները որ հարկ է: Վրձինը մազերու ուղղութեան համեմատ քսէ: Յետոյ ներկէ զգեստները կապոյտ, բաց կանանչ, կամ կարմիր, եւ կամ դեղին գոյ-

ներով: Ընդհանուր գոյնը տալէ վերջ շուքե-
րը գոց գոյնով ներկէ:

Յաջողութեան գլխաւոր գաղտնիքը կը
կայանայ ~~կապակի~~ ^{կապակի} ~~էրթոյն~~ ^{էրթոյն} չափ ջրաթառն գոյն
գործածելուն մէջ: Միշտ բաց գոյն զարկ եւ
չորնալէ վերջ կրկին նոյն թօնով ներկէ աւե-
լի գոց գոյն տալու համար:

3. ԼՈՒՍԱՆԿԱՐԸ ԱՊԱԿԻՒ ՎՐԱՅ ՓՈԽԱՆ-
ՑԵԼ — Լուսանկարները ապակիի վրայ կրնան
փոխանցուիլ հետեւեալ կերպով: Հանէ լու-
սանկարուած թուղթը խաւաքարտի վրայէն
չոգիով կամ ջուրը ձգելով և չորցուր աղէկ մը,
եւ տաք ապակին պալսըմով կամ բացասա-
կան ջրգեղով (վերջէն) ծածկելէ ետք լու-
սանկարուած թուղթը ատոր վրայ դիր, աղէկ
մը ողորկէ, եւ թող որ զով տեղ մը մնայ
մինչեւ որ չորնայ: Յետոյ ջուր դիր, եւ ձը-
գախէժ ռէտինով մը չփէ թուղթը խնամոտ
կերպով այնպէս որ լուսանկարը զետեղուած
ապակիին վրայ մնայ:

4. ՄԵՏԱՔՍ ԹԱՇԿԻՆԱԿԻ ՎՐԱՅ ԼՈՒ-
ՍԱՆԿԱՐԵԼ — Մետաքսը զգուշութիւնով նա-
խապէս լուալու է, վրայի (+շա) Օսլան
հանելու համար. եւ յետոյ, հետեւեալ բա-
ղադրութեան մէջ թաթիւէ, Սօտիլմ Գլօր-
այա (Sodium Chloride) 4 մաս, Արարօթ
(Arrow root) 4 մաս, Քացախի թթու (Acetic

acid) 15 մաս, Թորեալ (distilled) ջուր 100 մաս:

Նախապէս արարօթը ջուրին մէջ լուծէ,
աստիճանաբար տաքցնելով, եւ յետոյ միւս
նիւթերը վրան աւելցուր:

Յետոյ 4 մաս բնակաղնի (tannin) 100
մաս զտեալ ջուրի հետ լուծէ եւ վերի բա-
ղադրութեան հետ խառնէ:

Մետաքսը այս բաղադրութեան մէջ իբր
3 վայրկեան թող եւ առանց քամելու ծայրե-
րէն կախէ զայն եւ թող որ կատարեալ չոր-
նայ: Յետոյ պատրաստէ զգայնացնող խառ-
նուրդը սա կերպ. Արծաթի Նայթրէթ (Silver
nitrate) 90 մաս, Չտեալ ջուր (distilled water)
750 մաս Նայթրիկ թթու (Nitric acid) 1 մաս,
և լաւ մը լուծէ:

Թաշկինակը այս բաղադրութեան վրայ
տարածելու է այնպէս մը որ մէկ երեսէն
թրջի, 1 վայրկեան սպասելէ վերջ, թող որ
կէս մը չորնայ. կիսաչոր վիճակի մէջ, թաշ-
կինակը հարթ տախտակի մը վրայ տարածէ
որ կատարեալ մը չորնալով հաւասար մակե-
րես մը ստանայ: Այս վերջի գործողութիւնը
գիշերը կազի կամ ելեքտրական լոյսով ընե-
լու է, արեւի լոյսը կ'աւրէ և կը սկսնէ:

Յետոյ մետաքսին դեղով զգայացունց
երեսը լուսանկարի ապակիին վրայ դնելով,
սովորական թուղթի վրայ լուսանկար տպե-
լու եղանակով արևի լոյսով տպելու է, եւ

Հաստատելու է (fixing), այլեւս բնական լոյսի ազդեցութեամբ լուսանկարը չի աւելուելու կամ սեւնալու Համար, տպելէ վերջ Հաստատելու է: Հաստատելու եղանակ. (fixing bath), (fixing) Հետեւեալ բաղադրութեան մէջ 5-10 վայրկեան թոզ, թորեալ ջուր 20 մաս, Hypo 1 մաս:

Հաստատելէ վերջ, թաշկինակը պարզ ջուրի մէջ կէս ժամ թողելու է, և ապա չորցնելու եւ արդուկելու է: Այս կերպ պատրաստուած լուսանկարը բնաւ չաւրուիր:

Վերոյիշեալ բաղադրութիւնը պատրաստ կը ծախուի նաեւ դեղարանները, կամ լուսանկարի վերաբերեալ իրեղէններ ծախող վաճառատուներ:

5. ԱՐԻԻՆ ՄԱՔՐԵԼ — Խտացեալ Խտուքի Հեղուկ (fluid extract Buldock) 1 աունս, Սարսափարիլի խտացեալ Հեղուկ (fluid extract of Sarsaparilla) 1 աունս, Դեղին Կաւտուկ Հեղուկ (fluid extract yellow Dock), 1 աունս. Խտացեալ Հեղուկ Սէնէ (fluid extract Senna) 1 աունս. Օշարակ (Syrup) 1 աունս. Ալբոհոլ 2 աունս, իրար խառնէ բոլորը:

6. ԳԻՆԵՄՈԼՈՒԹԵԱՆ ԴԱՐՄԱՆ — Արջասկ (Sulphate of iron) 5 կրէյն (grain), Մակնեզիա (Magnesia) 10 կրէյն (grain), Փըրփըրջուր (perperment water) 11 տրամ

(dram), Հընդկընկուզի ոգի (spirit of nutmeg) 1 տրամ (dram):

Այս բաղադրութիւնը միեւնոյն ատեն կը ծառայէ իբրեւ կազդուրիչ (tonic) որով ոգելից ըմպելեաց տեղը կը լրացնէ մասամբ, եւ կ'արգիլէ մտային եւ ֆիզիքական ուժաթափութիւնը որ սովորաբար խմելը մէկէն դադրեցուցելուն կը յաջորդէ: Նախ կտոր մը չաքարի վրայ 12 կաթիլ կաթեցուր օրական երկու անգամ գործածէ, Հեզհետէ աւելցուր չափը մինչեւ ամէն մէկ անգամին 1 թէյի դգալ քանակութիւնով:

7. ԳԼԽԱՑԱԻԻ ԴԱՐՄԱՆ — Խառնէ 2 թէյի դգալ նուրբ կերպով փոշիացած ածուխ (charcoal) կէս գաւաթ ջուրի մէջ եւ խմէ:

Այս անմիջական դարման մըն է, եթէ գլխացաւը, ստամոքսին մէջ չափէն աւելի թթու գոյանալէն պատճառած է, ինչ որ սովորական պատճառ մըն է:

8. ԿՏՐԱՄԻ ԴԵՂ — Ճարպ (Lard) 4 (oz.) աունս. Մեղրամոմ (Beeswax) 4 (oz.) աունս. Բէզինա (resin) 2 (oz.) աունս. Քարպալիք թթու (carbolic acid) մէկ քառորդ (oz.) աունս: Առաջին երեքը իրար խառնէ եւ տաքութեամբ Հալեցուր. վրան աւելցուր Քարպալիք թթուն խառնէ մինչեւ որ պաղի:

9. ՊՆԴՈՒԹԵԱՆ, ԵՆ ԱՆՄԱՐՍՈՂՈՒԹԵԱՆ, ԴԱՐՄԱՆ — Հասարակ ածուխ (charcoal) լաւ կը յանձնարարուի պնդութեան համար:

Ածուխը լաւ մը փոշիացուր եւ խառնէ (molasses) քաղցր օշարակի հետ:

Պէտք է մէկ ապուրի դգալ առնել 2-3 անգամ օրական. ամէն կերակուրի վրայէն:

10. ԱՌԱՆՑ ՑԱԻԻ ԱԿՌԱՆ ԴՈՒՐՍ ՔԱՇԵԼ — Թինքշըր ալ էքօնայթ (tincture of aconite), Գլօրօֆօրմ եւ ալքոհոլ, իւրաքանչիւրէն մէկ առնես: Երկու կտոր կերպաս թրջէ այդ հեղուկով եւ հանուելիք ակռայի լինդերուն երկու երկու կողմը քսէ 5 կամ 10 վայրկեան շարունակ: Յետոյ երբ ակռան դուրս քաշես ցաւ մը չես զգար:

11. ԱՐԻԻՆ ՇԱՏՑՆՈՂ և ԿՍՁԴՈՒՐՈՂ — Իրար խառնէ Սըլֆէյթ մանկանեզ (Sulphate of manganese) կէս առնես, ջուր 1 փայնթ (pint), օրական երեք անգամ կերակուրէ 10 վայրկեան առաջ գործածէ, մէկ թէյի դգալ մէկ գաւաթ գինիի մէջ խառնելով:

12. ԱԿՌԱՑԻ ՑԱԻ — Ամենասաստիկ ակռայի ցաւը կրնայ դարմանուիլ Ամօնիայի (ammonia) մէջ թաթխուած լաթ մը ցաւող ակռային վրայ դնելով:

13. ԱԿՌԱՑԻ ՓՈՇԻ — Պատրաստ կաւիճ (prepared chalk) 7 առնես, ձերմակ չաքարի փոշի (powdered white sugar) կէս առնես, Օրիս արմատի փոշի (powdered orris root) 2 առնես, Ձկնոսկր փոշի (powdered cuttle fish bone) կէս առնես, Գլորէյթ փոթաս փոշի (powdered chlorate of potash) կէս առնես, Փումիս փոշի (powdered pumice stone) կէս առնես, Քէսըլ օճառ փոշի (powdered castile soap) կէս առնես:

Բոլորը լաւ մը իրար խառնէ, անուշահոտութեան համար աւելցուր 5 կաթիլ ջուրանուխ (peppermint oil) իւղ, մէկ կաթիլ վարդի իւղ (oil of Rose Geranium) և կամ ուրիշ ունէ անուշաբոյր իւղ:

14. ԲՈՄԱԹԻՉՄԻ ԴԵՂ — Հետեւեալը դեղագրի մը ընդօրինակութիւնն է զոր կը նշանակենք: Salicylate of soda մէկ ու կէս dram, Iodide of Potash 95 grains, Wine of Colchicum 7 drams, Elixir Lactopeptine, enough to make 4 ounces. Mix. Ամէն ճաշէ վերջ թէյի դգալ մը գործածէ:

15. ՄՈՐԹ ԿԵՌԱԼՈՒ ԴԵՂ — Իրարու հետ լաւ մը խառնէ, 2-3 լեմոնի ջուրը (Lemon Juice) հաւասար քանակութիւնով (oil of Rose) եւ մարմինի կեռացած մասերուն վրայ քսէ: Մի քանի անգամ գործածութեամբ կը բուժուի:

16. ՈՏԻՑ ԿՈՇՏԻ (ՆԱՍՏՐ) ԴԱՐՄԱՆ (corn) — Եթէ ամենէն զօրաւոր քաղցրահամ թըթու (acetic acid) առաւօտ եւ երեկոյ ուղտի մագէ շինուած խոզանակով մը քսես նասըրին վրայ, մի քանի օրուան մէջ նասըրը պիտի անհետանայ: Ուրիշ դարման մըն ալ է դեռ նոր եռացուած փաթաթէսի կեղեւը: Կեղեւին ներսի կողմը նասըրին վրայ դիր 12 ժամ:

17. ԹՈՒԹՔԻ (ՄԱՅԱՍՈՐԼ) ԴԱՐՄԱՆ — Սէնա քաղցրաւէնի (confection of Senna) 2 (oz.) առնս, Փրիմ խարթար (cream tartar) 1 (oz.) առնս, Սըլֆըր (sulphur) 1 (oz.) առնս, Ձէնճէֆիլ րէչէլ (syrup of ginger) վերջինը թանձր խմորելու չափ բաւական խառնէ: Ի հարկին կաղինի (nut) մեծութիւնով կտոր մը ուտելու է վերի բաղադրութենէն, աղիքը բնական վիճակի մէջ պահելու համար:

18. ԾՈՎԱՆՏԻ ԴԱՐՄԱՆ — Վայրի կեռասի կեղեւը աղէկ մը խարշէ (wild-cherry bark), նախաճաշի թէյի թեթեւութեամբ և գինիի բաժակ մը լեցուն ամէն ճաշէ առաջ խմէ երեք օր դեռ նաւ չի նստած:

Վերջին օրը թեթեւ լուծողական մը առ:

19. ԾԽԱՄՈՂՈՒԹԵԱՆ ԴԱՐՄԱՆ — Փոշիացած Իփիքէք (ipecac) 4 կրէյն, թարթար էմէթիք 20 կրէյն, կաթի շաքար 3 տրամ:

Խառնելէ ետք 20 հաւասար մասերու բաժնէ: Իւրաքանչիւր ճաշէն ետք թէյի, սուրճի կամ կաթի մէջ մէկ մաս խառնելով խմէ:

20. ՁԱՅՆԸ ՁԱՐԳԱՑՆԵԼ — Մեղրամոմ 2 տրամ պալսըմ գօփէյպէ (balsam of copaiba) 3 կաթիլ, փոշիացած լիքըրայս (licorice — միան քէօքի) 4 տրամ: Հալեցուր մեղրամոմը եւ պալսըմը կաւէ ամանի մը մէջ: Յետոյ կրակէն վերցուր եւ միան քէօքիի փոշիին մէջ խառնէ, եւ 3 կրէյն հալէր պատրաստէ: Օրը երեք անգամ երկու հատ առ այս հալէն, ու քիչ ատենէն ձայնդ կը զօրանայ:

21. ՕՁԻ ԹՈՒՆԱՒՈՐՈՒՄ — Կտաւատի իւղը (turpentine) լաւագոյն դարմանն է կ'ըսուի: Շիշի մը մէջ դիր զայն շիշին բերանը ճիշտ խայթուած տեղը դիր եւ թող որ իւղը ճիշտ վէրքին վրայ հոսի:

Սովորապէս 15 վայրկեանէն կատարեալ հանգստութիւն մը պիտի գայ հիւանդին վրայ:

22. ԱԶՔԻ ԶՈՒՐ — Պաղլեղ (alum) 8 (gr.) կրէյն, վարդեջուր 8 առնս: Առաւօտ եւ երեկոյ աչքիդ կաթեցուր:

23. ԵՐԵՍԻ ԿԱՄ ՁԵՌՔԵՐՈՒ ՃԱԹՈՏԵՆԼՈՒ ԴԵՂ — Պէնզօին (Tr. Benzoin) 10 մի-

նիմ (minim) Spt. Vini. rect. 2 տրամ (dram)
 ջրախառն ըրգա (aqua Rasae) 3 մինիմ կի-
 սէրին 1 աունս:

Ճաթռտած մարմինն վրայ քսէ գիշերը,
 նախապէս տաքջուրով եւ օճառով լուալ եւ
 չորցնելէ յետոյ: Մէկ անգամէ աւելի գոր-
 ծածելու չատ քիչ անգամ հարկ կը մնայ:
 Այս բաղադրութիւնը կը գործածուի նաեւ
 չրթուկներու համար:

24. ԺՈՂՈՎՐԴԱՅԻՆ ԵՐԵՍԻ ՓՈՇԻ —
 Վիէննական կաւիճ (Venice talc) ճերմակ 2
 մաս. բրինձի փոշի (Rice flour) 2 մաս. զինկ
 օքսայտ (zinc oxide) 1 մաս:

25. ԵՐԵՍԻ ՆԵՐԿ — Կարմիր ներկ կը
 պատրաստուի հետեւեալ կերպով. առ՝ ալ-
 քօհոլ (Alcohol) 4 աունս, ջուր 2 աունս,
 Բարմին (Carmina) 20 կրէյն, Ամոնիա (Am-
 onia) 6 կրէյն, oxalic acid 6 կրէյն, Պաղլեղ
 (Alum) 6 կրէյն:

Բոլորը միասին լաւ մը խառնէ:

26. ՊԵՆԵՐԸ ԲՈՒՍՑՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ —
 Ոչխարի ճարպ (Mutton tallow) 300 մաս,
 Զիթաիւղ 200 մաս, սպիտակ մոմ (white
 wax) 25 մաս, Սփըրմաչէթի (Spermaceti)
 15 մաս, մաքուր սոսինձ (resin) 12 մաս,
 Թինքըր ալ Քէնթէրիաէս (Tincture of Can-

tharides) 30 մաս: Հալեցուր առաջին հինգ
 տարրերը ջուրի ամանի մը մէջ. եւ երբ
 պաղի քէնթէրիաէսը աւելցուր վրան, աղէկ
 մը խառնելով: Մի քանի կաթիլ վարդի իւղ
 կրնայ աւելցուիլ անուշահոտութիւն մը տա-
 րու համար: Յաճախակի ամիլէ և օծանելիք
 փրմէյտ (pomade) քսէ վրան:

27. ՄԱԶ ՆԵՐԿԵԼՈՒ ԵՂԱՆԱԿ — Նախ
 մազը լաւ մը լուա օճառի ջուրով: Յետոյ
 պարզ ջուրով: Զորցուր եւ վրան քսէ մա-
 քուր վրձինով, Գաղիական թթու (Gallic
 Acid Solution) երբ լման մը չորնայ, փոքր
 աստմներով սանտր մը առ. եւ նուրբ վըր-
 ձինով մը սանտրին աստմներուն վրայ դիր
 քիչ մը արծաթի լուծում (silver solution)
 եւ մազերը սանտրէ, մինչեւ որ փայլուն սեւ
 գոյն մը ստանայ: Քանի մը ժամ սպասելէ
 վերջ գլուխը դարձեալ լուալու է մաքուր
 ջուրով: Եթէ թուի գոյն ներկել կուզես,
 արծաթին բաղադրութեան (silver solution)
 վրայ 1-2 անգամը ջուր աւելցուր:

28. ՄԱԶԸ ԱՃԵՑՆԵԼ ԵՒ ԵՐԿՆՑՆԵԼ —
 Մազերու աճումը աւելցնելու համար գոր-
 ծածէ շաքարթը մէկ անգամ հետեւեալ
 ջուրը: 1 քօրթ (quart) եռացած ջուր, 1
 աունս փոշիացեալ (Pulverised Borax) պօ-
 րաքս, եւ կէս աունս փոշի Քափուր (Cam-

phor), յետոյ սպունգով կամ ֆանելիայի կտորով չփէ:

29. ՄԱԶԵՐԸ ՃԵՐՄԿԵԼԷ ԴԱԴՐԵՑՆԵԼ — Կապարի շաքար (Sugar of lead) 1 աունս, Լաքսուլֆուր (Lac sulphur) 1 աունս, Պէրկամոն ոգի (Essence of Bergamot) 1 աունս, ալքոհոլ (alcohol) 1 կիլ (gill), Կլիսէրին (Glycerine) 6 աունս, Թինքչըր քանթարիա (Tincture cantharide) 1 աունս, Ամոնիա (Ammonia) 1 աունս (oz.).

Վերի նիւթերը բոլորը մէկ քօրթ (quart) պարզ ջուրի մէջ բաղադրէ:

Մազերը մաքուր պահելու է, և օրական 1-2 անգամ վերի բաղադրութիւնը գործածելու է, մազերը թրջելով, զօրաւոր կերպով չփելու է:

30. ԵՐԵՍԻՆ ՎՐԱՅ ԲՈՒՍՆՈՂ ՄԱԶԵՐԸ ԹԱՓԵԼ — (Barium Sulphate) Պէրիւմ Սըլֆէյթ 1 տրամ, (fresh burned Lime) այրած թարմ կիր 1 տրամ, (Rice starch) բրինձի օսւլայ 2 տրամ (drams): Լաւ մը իրար խառնէ Գոլնիայի ջուրով (cologne water) և խմորէ. ուրու մէջ 1 հարիւրերորդը Կլիսէրին (glycerin) լուծուած ըլլայ: Մարմինի հարկ եղած մասին վրայ քսէ փոքր մաս մը, և թող մինչեւ որ ցաւիլ սկսի, յետոյ զմեղի մը կռնակով քերէ: Բաղադրութիւնը երբ չես գործածեր, չիլը գոց պահէ:

Մազ թափելու ուրիշ եղանակ մըն ալ կայ, փոշիացած փամիս քարով (powdered pumice stone) չփելու է մարմինը, որմէ վերջ (ammonia water) լուալու է:

31. ՄԱԶԵՐԸ ԹԱՓԵԼԷ ԴԱԴՐԵՑՆԵԼ — Սըլֆէյթ քինին (sulphate of quinine) 1 աունս, Թինքչըր գրամէրիա (Tincture Kerameria) 2 աունս, Թինքչըր գանթարիա (Tincture Cantharides) 1 աունս, Լաւանտրի ոգի (Spirit of Lavander) 5 աունս, Կլիսէրին (glycerine) 6 աունս, Ալքոհոլ (Alcohol) 50 աունս:

Բոլորը իրար խառնէ եւ թող որ մէկ երկու շաբաթ հանգչի, մնացորդը քամէ: Պէտք է մազերը վերոյիշեալ բաղադրութիւնով թրջել եւ 10 վայրկեան լաւ մը չփել, օրը երկու անգամ առաւօտ և երեկոյ:

32. ՄԱԶԸ ՍԵՒԻ ՆԵՐԿԵԼ — Նայթրէյթ արծաթի (silver nitrate) 3 տրամ, մզուած ջուր (Distilled) 4 աունս: Խառնէ: Մազդ օճառով և ջուրով լուա մէջը քիչ մըն ալ ամոնիա խառնած ըլլալով: Յետոյ չորցուր, եւ ջուրին քանակութեան մէկ քառորդին չափ ներկով թրջէ: Մի քանի րոպէ ետք ներկը ակռայի խոզանակով պէտք է կտաւրելապէս մազին քսել ու շաղկապութեամբ: Փայլուն սև գոյն մը յառաջ կուգայ:

33. ՄԱՋԸ ԹԽՍԳՈՅՆ ՆԵՐԿԵԼ — Փայրօ-կալիք թթու (pyrogalic acid) կէս առնա, տաք մզուած ջուր 2 և 1 քառորդ առնա: Լուծէ և երբ պաղի կամաց կամաց 1 առնա մաքուր ալքոհոլ դիր: Մազը նախ պէտք է լուալ, եւ յետոյ մազի արմատին պէտք է քսել հեղուկը:

34. ԶԷՆԱՊԱԿԻԻ ԿՊՉՈՒՆ ԽՄՈՐ — Այսինկ ապակի (Ising Glass) 1 առնա, Մասթիչ (Mastich in powder) 4 սքրըփըլ, (Scruples) ջուր 2 առնա, Ասէթիք թթու (Glacial Acetic Acid) 4 առնա: Այսինկ ապակին ջուրը սուղէ, երբ լաւ մը յագենայ, նախ Ասէթիկ թթուն Մասթիչին հետ բաղադրելէ վերջ ասոր վրայ աւելցուր: Մեղմօրէն տաքցուր, մինչեւ յստակ հեղուկ մը դոյանայ:

35. ԼԱԽԱԳՈՅՆ ՕՃԱՌ (3 ՏԵՍԱԿ) — Օճաւ 1. Հարիւր փառնառն օճառ մէկ տողար ծախքով պատրաստելու համար առ, փօթաս (potash) 6 փառնառն (lbs.), ճարպ (lard) 4 փառնառն, փոշիացած ռէտին (չամ սաղըզ Resin) 4 առնա: Ամէնը միասին խառնէ, եւ մէկդի թող 4-5 օր, յետոյ ամբողջը մէկ 10 կէլըն տաք ջուր պարունակող տակառի մը մէջ լեցուր 10 օր: Երկու անգամ օրական լաւ մը խառնէ, որով կ'ոռնենաւ 100 փառնառն ընտիր օճառ:

Օճաւ 2. Մոմի իւղ (Tallow) 235 փառնառն, Գօգօնըթի իւղ (cocoanut oil) 25 փառնառն, սիլիկօն սօտա (silicate soda) 100 փառնառն, մոխրաջուր (lye) 35 աստիճան տաք (Baum) 140 փառնառն, մոխրաջուր (pearl ash lye) 25 փառնառն, սասաֆէրա իւղ (oil of sassafras) 1 փառնառն:

Ճարպը և իւղը տաքցուր 120 աստիճան Ֆարինայթ, հալեցուր եւ սիլիքէթ սօտան աւելցուր, աստիճանաբար միեւնոյն ատեն տաքցնելով և փայտով խառնէ մինչև որ օճառի վիճակ ստանայ:

Օճաւ 3. Թանձր օճառ (curd soap) 4 մաս, Գարպօնաթ սօտա (sodium carbonate) 3 մաս, սիլիքա սօտա (sodium silicate) 2 մաս: Վերի եղանակով բաղադրէ:

36. ԱՐՀԵՍՏԱԿԱՆ ՈՍԿԻ — Այս մետաղի նոր խառնուրդ մըն է, որ այժմ մեծ քանակու թիւնով կը գործածուի Ֆրանսայի մէջ ոսկիի տեղ: Առ, զուտ պղինձ (copper) 100 մաս, գինկ կամ անագ (tin) 17 մաս, մակնէզիա (magnesia) 6 մաս, (sal-amoniac) Սալամոնիա երեք վեցերորդ մաս, մարած կիր (quick lime) մէկ ութերորդ մաս, թարթար (Tartar of commerce) 9 մաս: Հետեւեալ կերպով բաղադրէ. նախ պղինձը հալեցուր, յետոյ առանձին առանձին վրան աւելցուր աստիճանաբար, փո-

չիացած, Մականչգիան, Սոլ Ամոնիան, Կիրը եւ թարթարը: Այս ամբողջը լաւ մը խառնէ իբր կէս ժամ, մինչեւ որ կատարեալ մը խառնուին եւ միանան, յետոյ գինկը աւելցուր, շատ փոքր քանակութեամբ խառնուրդին մակերեսը թափելով, եւ մի անգամ ալ խառնէ, մինչեւ որ կատարեալ մը հալի այս վերջինը, յետոյ հալոցին (կճիճ-crucible) վրան ծածկէ, և խառնուրդը հալած վիճակի մէջ պահէ 35 վայրկեան: Յետոյ մակերեսի հաւաքուած փրփուրը զատէ, եւ մնացորդ հեղուկը կաղապարէ: Այսպէս կուեննաս նուրբ մասնիկներով, կռանելի (malleable) և սքանչելի փայլ ընդունող, խառնուրդ մը: Դիւրաւ չի մաշիր, և շատ մը նպատակներու համար ոսկիի տեղ կը բռնէ: Եթէ աղօտանայ կարելի է փայլը վերստին ստանալ քիչ մը ջրախառն թթուով (acidulated water) լուանալով: Եթէ գինկի տեղ անագ (tin) գործածուի, խառնուրդը աւելի փայլուն կ'ըլլայ: Այս Ֆրանսայի մէջ խիստ շատ կը գործածուի եւ ամեն տեղ վերջերս հաւասար ընդունելութիւն գտած է:

37. ԱՐՀԵՍՏԱԿԱՆ ԱՐԾԱԹ ՊԱՏՐԱՍՏԵԼ — Առ մէկ չորրորդ առունս պղինձ, 1 առունս Պըսմըթ (Bismuth), 2 առունս պարզ աղ, 1 առունս արսէնիք, 1 առունս փոթաս, 1 առունս արոյր, եւ 3 առունս մաքուր արծաթ: Ամեն-

քը հալեցուր ամանի մը մէջ եւ կտտարեւ լապէս խառնէ:

38. ԱՐՀԵՍՏԱԿԱՆ ՄԵՂՐ — Արհեստական մեղր պատրաստելու համար շատ տեսակ Փօրմիւլաներ կան: Հետեւեալը լաւագոյն տեսակներէն է:

Շաքար 10 մաս, Անճրեւի ջուր 3 մաս, թեթեւ ջերմութեան վրայ եռացուր և թող որ եռայ 15 վայրկեան և երեսի հաւաքուած փրփուրը վերցուր: Թող որ պաղի. վրան աւելցուր 3 մաս լաւագոյն տեսակ քամուած հին մեղր եւ առաջ եկած բաղադրութեան ամէն մէկ կէլընին համար 5 կաթիլ անանուխի ոգի (peppermint): Ամենէն լաւ արհեստական մեղր կը շինուի, գունդ շաքարով (loaf sugar): Եթէ այս գործածուի, իրական մեղրէն զանազանելը անկարելի է: Եթէ հասարակ թուխ (brown sugar) շաքար գործածուի, հարկ է խառնուրդը քիչ մը աւելի երկար ատեն եռացնել և զգուշութիւնով սէրը (երեսը հաւաքուած) եւ փրփուրը առնել: Իւրաքանչիւր մէկ կէլըն բաղադրութեան վրայ 20 կրէյն (grains) Գրիմ թարթարի (Cream Tartar) յաւելումը, արհեստական մեղրը աւելի արժէքաւոր կ'ընծայէ:

39. ԿՈՇԻԿԻ ՍԵՒ ՆԵՐԿ — (Bees Wax) Մեղրամոմ 1 փառնտ, սէրէզին (ceresin) 1

փառւնտ, (Cornaua wax) 6 առւնտ, կտաւատի իւղ (Turpentine) 3 (pints) փայնթ, դեղին օճառ (yellow soap) 6 առւնտ, իւղին մէջ լուծանելի սեւ անելին ներկ (oil soluble Black aniline):

Նախ օճառը մանրէ, եւ կարելի եղածին չափ քիչ քանակութիւնով ջուրի մէջ հալեցուր ջերմութեամբ, մոմերն ալ միասին զատ ամանի մը մէջ հալեցուր, յետոյ աւելցուր վրան կտաւատի իւղը եւ լաւ մը խառնէ. ապա աւելցուր Անելին ներկը եւ ասոնք խառնէ օճառի բաղադրութեան մէջ եւ շարունակ խառնէ մինչեւ որ պաղի: Ուր քան առատ կտաւատի իւղ գործածուի, այնքան աւելի կը պահուի ներկը:

Բ. ԵՂԱՆԱԿ

Օզօքերիթ (Ozokerite) 5 ու կէս առւնտ, դեղին սէրէսին (Ceresin yellow) 2 փառւնտ, դարնօպա մոմ (Carnauba wax) 5 ու կէս առւնտ մեղրամոմ (Bees wax) 11 տրամ (drams), կտաւատի իւղ (Oil of turpentine) 4 փայնթ (pints), սեւ ներկի փոշի (Lamp Black) 2 փառւնտ, իւղի մէջ լուծելի Անելին ներկ (Oil-Soluble black aniline) 1 տրամ (dram):

Առաջին չորսը իրար խառնելով հալեցուր, յետոյ վրան աւելցուր կտաւատի իւղը եւ լաւ մը խառնէ, յետոյ լաւ մը միացուր խառնուրդը վերջին երկուքով դոյն տալու համար:

40. ԶԳԵՍՏԻ ՎՐԱՅԷՆ ՓԱՅԼԸ ՀԱՆՆԵԼ — Փայլը՝ ուսերու եւ կոնակի վրայէն, կարելի է վերցնել, թեթեւ կերպով յղկալաթով (emery cloth) շփելով. այն չափ շփէ որ միայն երեսի մազը քիչ մը առնես: Քաշմիր (Cashmere) կամ ուրիշ հարթ նիւթերու համար վրայէն տաք մետաքս թաշկինակով շփէ:

41. ՀԱԻԿԻԹ ԵՐԿՈՒ ՏԱՐԻ ՊԱՀԷԼ — Խառնէ մէկ պուշը մարած կիր (quick lime) 32 առւնտ աղի եւ 8 առւնտ թարթարի հետ. դիր այնչափ ջուր որ հաւկիթը կարենայ ջուրին մակերեսը լողալ, հաւկիթները տակառի մը մէջ դիր եւ այս խառնուրդով ծածկէ:

42. ՀԱԻԿԻԹ ՊԱՀԵԼ ԵՐԿԱՐ ԱՏԵՆ — Տակառ մը առ, մէկ դոյլ (pail) ջուրի վրայ լեցուր 2 փայնթ (pints) թարմ մարած կիր (slacked lime) եւ 1 փայնթ հասարակ աղ լուծելէ վերջ, այս լուծումէն տակառին մինչեւ կէսը լեցուր. հաւկիթը ասոր մէջ դիր, Յունիս ամիսէն վերջ, ուր կրնայ պահուել մինչեւ երկու տարի առանց փխսուելու, Այս խիստ վստահելի եղանակն է:

ՀԱՅԵԼԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ

43. ԱՐԾԱԹԱԶՕՄՈՒՄ ՀԱՅԵԼԻԻ — Ամէն քաղաքի մէջ, սքանչելի պատեհութիւն կայ

ուշիմ երիտասարդի համար, սկսելու շահաւոր գործ մը, արծաթագօծելով հայելիներ, գործը ըլլալով դիւրին եւ շահը շատ: Այս արհեստը տարիներէ ի վեր իբր անգլին գաղտնիք պահուած էր, սակայն հոս դրուած Փօրմիւլային եղանակը կարելի կ'ընէ ունէ մէկին համար, համբերատար եւ ուշադիր, գործը յաջողութեամբ կատարել: Պիտի զարմանաս թէ որքան մեծ քանակութիւնով այս կարգի գործ կ'ըլլայ ամէն քաղաքի մէջ: Կահ կարասեաց վաճառականներ ուրախութիւնով քեզի գործ կուտան, որով պիտի խնայուած ըլլան, ժամանակ, փոխադրութեան ծախք, եւ կոտրելու հաւանականութիւն: 13×36 չափով հայելի մը կը ծախուի \$4.00 և աւելի, շրջանակին համեմատ: Այդ չափով ապակի մը կրնաս արծաթագօծել երկ խաւ (coat), 20 սէնթէ պակաս ծախքով: Ամենէն լաւ եւ պարզ եղանակը հետեւեալն է:

Նախ առ 80 կրէյն (grain) բորակածնի արծաթ (either Lunor caustic or crystalized salt) եւ լուծէ տասը աունս ջուրի մէջ, նախընտրելի է թորեալ կամ անձրեւի ջուրը: Ասոր վրան աւելցուր 2 աունս ալքօհոլ, եւ 2 աունս աւշակ (aqua amonia) աւշակը հեղուկին վրայ աւելցուր կաթիլ կաթիլ մինչև որ նախապէս կազմուած (precipitate) պղտորութիւնը լուծուի եւ յստակնայ հեղուկը:

ապա թող 3-4 ժամ որ պայծառնայ եւ պատրաստ ըլլայ գործածութեան համար — Թիթ 1:

Յետոյ առ 6 աունս (oz.) ջուր, եւ լուծէ մէջը 24 կրէյն արծաթի բորակ, եւ վրան աւելցուր 30 կրէյն պղինձի կամ թարթարի արսէնայթ (arsenite or tartrate of copper) եւ յետոյ աւելցուր կաթիլ կաթիլ բաւականաչափ աւշակ (ammonia), կանխաւ յառաջ եկած արծաթի օքսիտը (precipitate of oxide of silver) մինչև լուծուի arsenite կամ tartrate of copper-ի հետ, որմէ վերջ աւելցուր 2 աունս ալքօհոլ:

Յետոյ պատրաստէ առանձինն լուծուած մը, որ բաղկանայ, 48 կրէյն փոթասա (potassa), 16 աունս ջուրի մէջ: Այս վերջի յիշուած լուծումը պէտք է եռացման աստիճանին հասցնել շոգիի վրայ տաքցնելով, յորմէ հետէ պէտք է կաթիլ կաթիլ աւելցնել արծաթի բորակածնի լուծումը (nitrate of silver solution) եւ arsenite կամ tartrate of copper, փոթասա (potassa) լուծումին վրայ, և եռացումը շարունակել մէկ ժամի չափ, կամ այնչափ մինչև որ երեսը ճերմակ մաշկ մը (film) հաւաքուի, որմէ ետք պէտք է թողուլ որ պաղի: Երբ որ պաղի, թորէ (filter) որով գործածութեան համար պատրաստ կ'ըլլայ եւ կը կաղմէ Թիթ 2 բաղադրութիւնը:

Արծաթազօծելիք ապակին կատարեալ հորիզոնական դիրքի մէջ դիր, հաստատուն սեղանի մը վրայ: Մետաղը ապակին վրայ զօծելու համար, բաւականաչափ թորեալ ջուր առ, եւ վրան աւելցուր հաւասար քանակութիւնով թիփ 1 եւ 2 բաղադրութեանէն եւ ամբողջը լաւ մը իրար խառնէ, եւ այս հեղուկը տարածէ զօծելիք ապակին վրայ: Զօծումը անմիջապէս կըսկսի ինքնին, թող որ շարունակուի տասը վայրկեանի չափ, մինչեւ հեղուկի մէջ գըտնուած մետաղը սպառի եւ ապակին մետաղի խառնուրդը վրան առնէ, եւ փայլուն ցոլացուցիչ երես մը ստանայ ապակին կողմը:

Արծաթազօծումը աւելի դիմացկուն ընելու համար, աւելի նախընտրելի է առաջին զօծման վրայ երկրորդ խաւ մը տալ: Որը առաջին գործողութեան կրկնումն է, առաջինը չորնայէ առաջ: Արծաթազօծումը լրանալէ յետոյ, ամբողջ մակերեսը կրնաս ծածկել, asphaltine ջնարակով, թէպէտեւ այս անհրաժեշտ չէ:

Գործողութեան յաջողութիւնը կախում ունի, մեծապէս, արծաթազօծելիք ապակին մակերեսին մաքրութեանէն. բիծ մը կամ փոշիի հետք մը, անպայման արատ կը թողու: Ապակին մաքրելու լաւագոյն եղանակ մըն է, մակերեսը սօտայի (soda) տաք

լուծումով լուալը, յետոյ ջրախառն nitric acid եւ ապա ալքօհոլով եւ զգոյշ ըլլալ մատ չի զարնել ապակին արծաթազօծելի երեսը:

44. ՀԱՅԵՆԻՆԵՐ (ինչպէս պատրաստել) — Լուծէ մէկ եւ երեք չորրորդ առննս արծաթի նայթրէյթ (nitrate of silver) 4 առննս մաքուր ջուրի մէջ, աւելցուր ատոր վրայ 1 առննս հեղուկ ամօնիա (ammonia), կաթիլ կաթիլ մինչեւ որ գորշ դիրտ մը (precipitate) կազմուի, յետոյ աւելցուր քիչ մը ամօնիա եւս, մինչեւ որ ամբողջ խառնուրդը ունենայ քիչ մը գորշ դիրտ (precipitate), յետոյ քամէ: Այսպէս կը պատրաստուի Ա. հեղանիւթը:

Յետոյ լուծէ 1 մէկ չորրորդ առննս րօշէլի աղ (Rochelle salt) 3 առննս մաքուր ջուրի մէջ եւ քամէ: Այսպէս կը պատրաստուի Բ. հեղանիւթը: Գործածելու ատեն, խառնէ Ա. եւ Բ. հեղանիւթերը 12 առննս մաքուր ջուրի մէջ, ոչ շատ խոր ամանի մը մէջ վազեցուր այս խառնուրդը, եւ կատարելապէս մաքուր հայելապակին (plate glass) դիր այս հեղուկին մէջ երեսին վրայ: Թող որ ապակին հոն մնայ 30 րոպէի չափ, յետոյ վերցուր եւ ապակին ետեւը որ արծաթազօծուած է, ներկէ, արգիլելու համար օքսիդացում (oxidation):

45. ԲԱՌԻՉՈՒԷ ԿՆԻՔ (Rubber Stamp) —

Ուղուած անուէնը գրաշարի մը չարեւ տուր, իւղով օծէ շարուած անուէնը եւ դայն կէս մատնաչափ բարձր պահպանակով մը շըր-ջապատէ: Յետոյ Փարիզեան գածով (Plaster of Paris) աղէկ մը խառնչտէ, եւ շարուած անուէնը ատոր մէջ սուզէ: Յետոյ ծծմբաւորուած (Vulcanized) քառւոյնէն կնիքի մը մեծութեամբ կտրէ, եւ Փարիզեան գածը վերցուր դրերուն վրայէն: Ապա գիր թէ ձուլուած Փարիզեան գածը եւ թէ քառւոյն մամուլի մը տակ, քառւոյն տաքցնելով կակուղցնելէ յետոյ: Յետոյ ճնշէ մամուլին տակ, եւ թող այդպէս մնայ մինչեւ որ ձուլածոն պաղի:

Գործածելու համար այս քառւոյն տախտակէ կոթի մը վրայ փակցուր կամ հաստատէ:

46. ՅԱՐԴԷ ԳԼԽԱՐԿՆԵՐ ՄԱՔՐԵԼ — Թաց գօրնմիլի (damp Cornmeal) մէջ քիչ մը աղ գիր: Ատով աղէկ մը չփէ գլխարկը եւ այդպէս թող գիշեր մը մնայ: Յետոյ փոշին խողանակէ եւ գլխարկը Փըրօքզայտ Հայտրօճէնով (Hydrogen եւ Oxide) լուա եւ չորցուր:

47. ՅԱՐԴԷ ԳԼԽԱՐԿ ՃԵՐՄԿՅՆԵԼ — Սօտիւրմ Պայսլիթայթ (Sodium Bisulphite) 10 տրամ, Թարթարիկ թթու (Tartaric acid) 2

տրամ, պորաքս (Borax) 10 տրամ, իրար խառնէ: ջուրի մէջ խառնէ կէս գաւաթ եւ գործածուած ակուայի վրձինով քսէ գլխարկին վրայ, զօրաւոր կերպով եւ յետոյ պարզ ջուրով լուայ:

48. ՃԱՆՃԻ ԹՈՒՂԹ — Գոլորչիացող (Ֆիւմիկէյթին) փոշիացած կուասենեի կեղեւ (quassia) 4 աունս, փոշիացած գլօրէյթ փօթէչ (Chlorate of potash) 1 ու կէս աունս (oz.), փէննիւրօյլի իւղ (Pennyroyal oil) երեք չորրորդ աունս: Լաւ կերպով խառնէ երեք չորրորդ փայնթ (pint) ջուրի մէջ: Ծծուն թուղթի թերթիկները թրջէ այս հեղուկին մէջ, յաճախակի խառնելով, յետոյ թրջուած թերթիկները չորցուր մեղմ ջերմութեան մէջ: Այսպէս պատրաստուած թերթիկ մը սենեակի մը մէջ վառելով կրնաս մաքրել սենեակը ճանճերէն:

Երեք թերթիկը 5 սէնթի փոքրաքանակ վաճառողներու մօտ կը ծախուի:

49. ՀԵՂՈՒԿ ՍՈՍԻՆՉ (ԹՈՒՄԻՔՍ) — Անդերազանցելի տեսակէն սոսինճ մը կրնայ պատրաստուիլ քանի մը ժամ եռացնելով 10 մաս լաւագոյն սոսինճ եւ 26 մաս ջուր, եւ 1 ու կէս մաս նայթրիք թթու (nitric acid): Երկու աունսի շիշ մը 10 սէնթի կը ծախուի:

50. ԵԼԵՔՏՐԱԿԱՆ ԱՐԾԱԹԱԶՕԾՈՒՄԻ ՀԵՂՈՒԿ ԲԱՂԱԴՐԵԼ — Միասին դիր չիչի մը մէջ, 1 առնա լաւ արծաթ, չերտ չերտ մանրած, 2 առնա լաւագոյն բորակային թթու (nitric acid) եւ կէս առնա թորեալ կամ անձրեւի մաքուր ջուր: Եթէ լուծումը չսկսի անմիջապէս, քիչ մըն ալ ջուր աւելցուր եւ շարունակէ աւելցնել մինչեւ որ սկսի երբ կատարելապէս լուծուի եւ մաս մը անլոյծ արծաթ մնայ լուծումը կրնաս առաջ տանիլ դարձեալ քիչ մը եւս ջուր աւելցնելով: Երբ բաղադրութիւնը կատարելապէս կը պատրաստուի, վրան աւելցուր 1 քօրթ (quart) անձրեւի տաք ջուր, եւ մէկ ապուրի դգալ հասարակ աղ: Լաւ մը ցնցէ, եւ յետոյ թող որ հանգչի: Մնացորդին վրայ աւելցուր այնչափ ջուր մինչեւ որ բաղադրութեան թթու համը անզգալի դառնայ: Յետոյ այս բաղադրութեան ամէն մէկ առնասին վրայ աւելցուր 1 առնա Սիանար ֆօթաս (Cyanuaret Potassa) (Քիւնի) և մէկ քօրթ (quart) զուտ անձրեւի ջուր, 24 ժամ սպասելէ վերջ գործածութեան պատրաստ կ'ըլլայ:

51. ԵԼԵՔՏՐԱԿԱՆ ՈՍԿԵԶՕԾՈՒՄԻ ՀԵՂՈՒԿ ՊԱՏՐԱՍՏԵԼ — Թորեալ (distilled) ջուր 1 կէլըն, փոթասիւրմ սայանատ (Potassium Cyanide) զուտ 3 եւ մէկ հինգերորդ առնա,

սսկի գլորուկ (Gold Chloride) 1 եւ մէկտասններորդ առնա:

Նախ փոթասիւրմ սայանատը մաս մը ջուրի մէջ լուծէ, յետոյ սսկի գլորուտը մընացեալ ջուրին մէջ խառնելէ վերջ աստիճանաբար աւելցուր: Գործածելէ առաջ կէս ժամ թող որ եռայ, պաղելէ վերջ գործածէ:

52. ՖՈՒԱՆՍԱԿԱՆ ԶՆԱՐԱԿ — Շըլաք (Shellac) 2 առնա, Սանտրաք կոմ (Gum Sandrac) 2 տրամ (dr.), Պէնզօին կոմ (Gum Benzoin) 2 տրամ, Նէֆթ (Naphtha Rect.) կէս փայնթ:

53. ԸՆԴՕՐԻՆԱԿՈՒԹԵԱՆ ԼԱԹ (Hectograph Copying pad) — 4 մաս սպիտակ մատիտ (gelatine), 8 մաս կլիսէրին (glycerin), 8 մաս ջուր, 2 մաս ալօսլայ խէժ (gum Dextérine): Ճըլէթինը հալեցուր ջուրին մէջ, բարեխառն տաքութեամբ, կլիսէրինին մէջ տէքսթըրինի խառնած ըլլալով հալած հեղուկին մէջ դիր: Աղէկ մը խառնչտիկ, մինչեւ որ լաւ մը միանան: Յետոյ հոսեցուր ոչ այնքան խոր տապակի մը մէջ, կամ դպրոցի հասարակ քարետախտակի վրայ: Գործածելու ատեն, սոսիւնձով փայլեցուած թուղթի վրայ մշկան իղիճի (Aneline էնըլայն) մեղանով գրէ: Գրուած կողմը քիչ միակերեսին վրայ աղէկ մը գետեղէ, թող երկու վայրկեան այդպէս

մնայ, եւ յետոյ վերցուր թուղթը: Փէրին վրայ ընդօրինակութիւն մը պիտի մնայ, որմէ հարիւր օրինակ կրնաս տպել, թուղթի թերթ մը դնելով եւ վրայէն փափկօրէն չփելով: Վերջին թուղթը տպագրելէն ետք, (Aneline) փէտին մակերեսը սպունգով լուա: Էնըլայն մեկանը պատրաստելու համար. առ՝ մանիշակագոյն (Violet) Էնըլայն 40 կրէյն (grs.) արաբական խէժ (gum Arabic) 12 կրէյն, ալքօհօլ քառորդ առնն, ջուր կէս առնն: Լուծէ խէժը ալքօհօլի եւ ջուրի մէջ, յետոյ զիր Էնըլայնը եւ ցնցէ մինչեւ որ լուծուի: Սունկով խցէ շիշը, երբ չի գործածես:

54. ՀԱՍՏԱՏՈՒՆ ՍԵՒ ՄԵԼԱՆ — Թաննիք թթու (Tannic acid) կէս (oz.) առնն, բիւրեղացած կալիսն թթու (crystal Gallic acid) 77 կրէյն, երկաթի բորակ (sulphate of iron) 5 տրամ, արաբական խէժ (gum Arabic) 100 կրէյն, թորեալ անձրեւի ջուր, այնչափ առ որ ամբողջ բաղադրութիւնը 1 եւ քառորդ (pint) փայթի հասնի, ջրախառն միւրիաթիք թթու (dilute muriatic acid) կէս (oz.), գարպալիքի թթու (Carbolic acid) 10 (grs.) կրէյն:

Նախ Միւրիաթիք թթուն և ջուրը իրար խառնէ, յետոյ միւս մասերը լուծէ ըստ կարգի: Այս մեկանը բացարձակապէս գոյնը չի կորսնցներ:

55. ԿԱՊՈՅՏ ՄԵԼԱՆ — Լուծէ 3 մաս փրոսսիական կապոյտ (Prussian blue) եւ 1 մաս, օքզալիք թթու (oxalic acid) 30 մաս ջուրի հետ. լուծելէ վերջ 1 մաս արաբական խէժ (Gum Arabic) աւելցուր:

56. ԿԱՐՄԻՐ ՄԵԼԱՆ — Լուծէ 25 մաս Սաֆրանին (Saffranin) 500 մաս տաք կլիսէրինի մէջ (glycerine), յետոյ զգուշութեամբ մէջը խառնէ 500 մաս ալքօհօլ եւ 500 մաս քացախի թթու (Acetic acid): Յառաջ եկած բաղադրութեան 9000 անգամը վրան ջուր աւելցուր, նաեւ փոքր քանակութեամբ արաբական խէժ խառնէ:

57. ՀԻՔԹՕԿՐԱՅԻ ՄԵԼԱՆ — Մանուշակագոյն Անելին (Purple Aniline) 1 առնն, Ալքօհօլ 188 աստիճան 1 առնն, կլիսէրին 1 առնն, Կլուքոզ (Glucose) 1 առնն, տաք ջուր 7 առնն: Լուծէ անելինը ալքօհօլին մէջ, աւելցուր կլիսէրինը, կլուքոզը եւ տաք ջուրը:

58. ՊԼՈՒ ՊԼԵՔ ՄԵԼԱՆ — Կապոյտ անելին փոշի (Blue Aniline Powder) 90 կրէյն (gr.) թանին մեղան (Tannin ink body no. 2) 16 առնն (oz.), թորեալ ջուր 25 առնն, գարպալիք թթու (Carbolic Acid) 20 մինիմ (minim) չափար 4 կրէյն (gr.):

Կապոյտ ներկը եւ չաքարը լուծէ ջուրով, ջերմութեամբ, եւ միւս բաղկացուցիչ նիւթերը աւելցուր: Խառնուրդը շիշի մը մէջ լեցուր, բերանը թուղթով մը գոցէ, մէկ շաբաթի չափ զատ տեղ մը թող որ հանգչի, ապա քամէ:

59. ՈՍԿԵԳՈՅՆ ՄԵԼԱՆ — Հաւասար քանակութիւնով մեղր եւ ոսկիի թերթ (gold leaf) առ, իրար խառնելով լաւ մը զարկ մինչեւ որ ոսկի թերթը մանրուի եւ ամենափոքր մասնիկներու վերածուի. յառաջ եկած բաղադրութեան 30 անգամը չափով տաք ջուր աւելցուր եւ թող որ հանգչի: Այսպէս ոսկի փոշին շիշին յատակը կ'իջնայ, դարձեալ ջուրը աւելցուր եւ նոյն կերպով թող ու քանի մը անգամ փոխէ ջուրը: Յետոյ քամէ ու մնացեալ ոսկի փոշին, բաւականաչափ, (gum water) խէժ ջուրով խառնէ եւ կ'ունենաս ոսկի մեղան: Գործածութեան առեն շիշը լաւ մը ցնցելու է:

Ոսկի թերթի տեղ կրնաս գործածել նաեւ, փոշիի վերածուած արոյր (Bronze):

60. ՈՍԿԵ20Ծ ՆԵՐԿ (Կօլտ փէյնթ) — Ոսկի փոշի 2 տրամ, արոյրի փոշի (bronze, պրօնզ) 2 տրամ, կոպալի ջրդեղ (Copal Varnish գօփըլ վարնիշ) 2 տրամ, կտաւատի իւղ (Turpentine) 4 տրամ: Աղէկ մը խառնէ

եւ փոքրիկ խողանակով մը քսէ: Աղէկ կ'ըլլայ որ փոշիները առանձին շիշի մը մէջ պահուին եւ հեղուկը մի ուրիշ շիշի մէջ, իւրապահանջել հարկին խառնելու համար պէտք եղածին չափ:

61. ՄԵԼԱՆ ՋԵՋԵԼՈՒ ԵՂԱՆԱԿ — 4 քօրթ (quart) անուշ ջուրի մէջ (soft water) հալեցուր 1 լիպրայ (lb.) մարած կիրի գլօրակ (Pulverized Chloride of lime) լաւ մը ցնցէ եւ թող 24 ժամ, յետոյ քամէ բամպակէ լաթով մը եւ վրան աւելցուր մէկ թէյի դգալ, ամեն մէկ առնսի բաղադրութեան վրայ, թիւ 8 քացախ (No. 8. Commercial acetic acid):

Գրիշիդ հակառակ ծայրը թաթիսէ այս բաղադրութեան մէջ եւ գրին վրայ քսէ սակայն քերելու չէ գիրը, արատը, կամ ուրիշ սակայն քերելու ջնջել կամ մաքրել: Բաղանքն որ կուգես ջնջել կամ մաքրել: Բաղադրութիւնը արատին կամ գրին վրայ թող մինչեւ որ աներեւոյթնայ, ապա ծծուն թուղթով չորցուր:

Այս բաղադրութիւնը 3 առնս պարուսնակութեամբ շիշի մէջ լեցուր եւ հատը 25 սէնթի ծախէ:

62. ԱԾԽԱՆԿԱՐ (Գաւառիկ) ՀԱՍՏԱՏԵԼ — Լուծէ զուտ կուլթա փէրտա (Gutta Percha) քլօրօֆօրմի (chloroform) մէջ եւ պատկերին վրայ սրսկէ փոշիացնող (atomizer)

գործիքով: Այսպէս պատրաստուած պատկերները կրնան պաղ ջուրով լուալ առանց զանոնք փնասելու:

63. ԳՈՐԳԵՐՈՒ ՎՐԱՅԷՆ ԻԻՂԻ ԱՐԱՏ ՄԱՔՐԵԼ — Յետագայ բաղադրութիւնը ամենէն լաւն է գորգի վրայէն իւղի արատները մաքրելու: Այս կրնայ գործածուիլ նաեւ զգեստի վրայէն իւղի արատները մաքրելու համար: Անուշատի ջուր (Aqua Amonia) 2 առւնս, ճերմակ օճառ (white soap) 1 առւնս, ոսկի բորակ (թէնէքետար Borax) 2 թէյի դգալ, աղ բորակ (salt peter) 1 թէյի դգալ, ջուր 1 քօրթ:

Օճառը մանրելով ջուրին մէջ հալեցուր ջերմութեան ազդեցութեամբ, վրան աւելցուր ոսկեբորակը (պորաքս) եւ աղ բորակը, և երբ ամբողջովին կը հալին, կրակի վրայէն վար առ: Թող որ շէշը չի կոտրելու աստիճան ջերմութիւնը իջնայ. յետոյ անուշատը վրան աւելցուր, լաւ մը խառնէ, եւ շէշի մէջ լեցուր անմիջապէս: Այս բաղադրութիւնը լման մը չի պաղած, հարկ է շէշի մէջ քաշել:

Գործածութեան եղանակ: Լաթին կամ գորգին արատաւոր մասին վրայ քիչ մը յիշեալ բաղադրութեանէն լեցուր եւ սպունգով լաւ մը շփէ, յետոյ մաքուր ջուրով

լուա: Այս բաղադրութիւնը կը մաքրէ առանց առարկային գոյնը աւրելու կամ արատի հետք թողելու:

64. ԳԻՉԱՃՃԻԻ ՄՊԱՆՆԻՉ (roach) — Փոշիացած պորաքս 2 լիպրա, փոշիացած չաքար 8 առւնս, փոշիացած գօգօ (cocoa) 4 առւնս: Խառնէ եւ յետոյ ատկէ ցանցնէ ամէն ուր որ գիշաճճի կը գտնուի:

65. ՅԵՏԻ (կէփէ) ՄՊԱՆՆԻՉ — Փոշի լիւփիւլին (lupulin) 1 տրամ, սքաչ սնըֆ (scotch snuff) 2 առւնս: Խառնէ, եւ յետոյ ատկէ քիչ մը կաթեցուր այն առարկաներու մէջ զորս ցեցէ կ'ուղեւ ազատ պահել:

66. ՓԱՅՏՈՁԻԼ (Bed Bug) ՄՊԱՆՆՈՂ ԴԵՂ — Կապոյտ սնդիկի օճանելիք (blue mercury ointment) 1 առւնս, կտաւատի իւղ (Turpentine) 1 փայնթ, Խառնէ եւ քիչ մը ցնցէ մինչեւ որ լուծուի: Այս հեղուկին մէջ թաթիսուած լաթով մը ամէն ծակ ու ծուկ շփէ:

67. ՕՂԻ ԿԱՄ ԳՈՆԵԱԿ ՊԱՏՐԱՍՏԵԼ — Վերաթորեալ օղի (Rectified Whisky) 40 կէլըն, սքաչ օղիի (scotch whisky oil) իւղ 4-6 առւնս, լուծեալ մէկ փէնի վէյթ (pt.) ալ-

քօհօլի (88 աստիճան) հետ զտեալ (Double Refined glycerine) կլիսէրին 1 (lb.) լիպրա:

Գոնեակ (Cognac) Պատրաստել: Իսպիրթօ (Good spirits distilled or Rectified) 40 կէլլէն, էնանթիք էթէր (Ethanthe ether) 6 առնն, գոնեակ իւղ (Cognac brandy oil) լուծեալ 1 քօրթ (quart), (88 աստիճան) ալքօհօլի հետ:

68. ՃԵՐՄԱԿԵՂԻՆԱՅ ՕՍԼԱՅԻ ՓԱՅԼ — Սպիրտակ մեղրամոմ 4 առնն, (Spermaceti) կիտաճարալ 8 առնն, կերակուրի աղ 30 կրէյն: Միատեղ հալեցուր, աղէկ մը խառնէ, եւ ճարպոտած ամաններուն մէջ մէկ քառորդ մատնաչափ հաստութեամբ քեր: Երբ որ պաղի, կտրէ փէնէ մը խոշորութեամբ: Ատկէ մէկ հատը տաք օսլայի մէջ լուծելով 6 չապիկ կարելի է օսլայել:

69. ԿԱՀԿԱՐԱՍԵԱՅ ՅՂԿՈՒՄ և ՓԱՅԼ — Բէշինայ (Resin of guiac) 1 առնն, պէնզօյն (Benzoin) 1 առնն, շէլաք (shellac) քառորդ առնն, չեփած կանեփի իւղ (raw linseed oil) 10 տրամ (dram), պէնզին (benzine) 4 տրամ, ալքօհօլ 24 առնն: Խառնէ եւ լուծէ: Կա-կուղ սպունգով մը կամ խողանակով մը քսէ եւ կէս ժամ մը այդպէս թող: Կը-տաւէ լաթ մը թրջէ իւղով եւ յետոյ իբր սրբիչ շփէ, յղկեալ փայլ մը պիտի երևնայ:

ինչ որ թէ՛ տեւական է եւ թէ՛ անջրան-ցիկ (water proof):

6 առնննոց չիշի մէջ դրուած ըլլալով 50 սէնթի կը ծախուի փոքրաքանակ վա-ճառողներու մօտ:

70. ԱՐԺԷՔՍԻՈՐ ԳԱՂՏՆԻՔ ՄԸ — Ուէ մետաղի կտոր կրնաս դիւրաւ արծաթա-զօծել հետեւեալ եղանակով: Մետաղը թաթ-խէ հասարակ ջուրի մէջ եւ յետոյ չփէ զայն հետեւեալ բաղադրութիւնով: 1 մաս ար-ծաթի գլօրայտ (precipitated silver chloride), 2 մաս պաղլեղ փօթաս (Potassa alum), 8 մաս հասարակ աղ, եւ 8 մաս քրիմ թարթար (Cream Tartar):

Գործողութիւնը լրացնելէ վերջ՝ առար-կայն լուս՝ եւ չորցուր զայն կակուղ լա-թով մը:

71. ՍԻՆՁ (Paste) — Բրինձի նշա (rice starch) երկու առնն, ժըլաթին (gelatine) երեք չորրորդ առնն, ջուր 16 առնն, գլով-զի իւղ (oil of Cloves) 16 կաթիլ: Խառնէ նը-շայի փոշին ջուրով, աւելցուր ժըլաթինը եւ շայի փոշին ջուրով, եւ տաքցուր մեղմիւն ջրամանի գլով իւղը, եւ տաքցուր մեղմիւն ջրամանի մը մէջ մինչեւ որ մածուկն պէս խառնուրդ մը երեւան գայ:

72. ՈՐԹՆԱՀԱԼԱԾ (Սօղաւաճան) ԴԵՂ —

Գիշերը անկողին երթալէ առաջ ընչէլի աղ (Rochelle salt) մէկ թէյի դգալ, առ. եւ հետեւեալ առաւօտը նախաճաշ մի՛ առնել: Ժամը 10ին առ հետեւեալ բաղադրութիւնը:

Նռենի արմատի կեղեւ (Bark of Pomegranate root) կէս առնս, դդումի կուտ (pumpkin seed) կէս տրամ, պտիւր (էթէլթի օթու-
Ethereal extract of male fen) 1 տրամ (dram), փոշիացած խէժ (powdered gum Arabic) 2 տրամ, խեցգետակի իւղ (croton oil) 2 կաթիլ, փոշիացած սունկ արմտեաց (powdered erzot) կէս տրամ:

Նռարմատի կեղեւը եւ դդումի կուտը լաւ մը փշրելով իրար խառնելու է և սունկ-արմատի հետ 8 առնս ջուր առնելով 15 վայրկեան եռացնելէ յետոյ չըղարչ (թիւլ-պէնտէ) քամելու է: Յետոյ խեցգետակի իւղը (croton oil) լաւ մը խէժին եւ պտէրի հետ խառնելու է, եւ եռացնելով քամած (emulsion) պատրաստելու է:

Կ'ըսուի թէ այս անթերի դարման մըն է, եւ այն ամենքը որ փորձած են, ճճինքը ամբողջովին, 2 ժամէն իսկ, թափած են, առանց անհանգստութիւն պատճառելու:

73. ԼԱՍՏԻԿ ԿՕՇԻԿՆԵՐԸ ՆՈՐՈԳԵԼ — Կարկտանը եւ կօշիկը աւազաթուղթով չփէ: Երկուքն ալ չաղախէ հեղուկ լասթիկով հինգ անգամ, ամէն անգամուան չորցնելով զա-

նոնք: Վեցերորդ անգամ ալ չաղախէ, եւ չորնալէ առաջ կարկտանը դիր ճեղքին վրայ ուժգին կերպով, եւ կօշիկը կը նորոգուի անմիջապէս:

74. ՄԱԾՈՅԾ ԼԱՍՏԻԿԻ — Կիւթափէրջա (Gutta Percha) նուրբ կերպով շերտուած 2 առնս, ածխային պիսիւլֆիտ (Bisulphide of carbon) 5 առնս:

Լուծէ. կը գործածուի կօշիկներ նորոգելու համար:

Վ Ե Ր Զ Ա Բ Ա Ն

Մեր ընթերցողները այս գրքին մէջ յիշուած գործերով եւ թելադրութիւններով սահմանափակած չըլլալու համար, հարկ կը նկատենք ծանուցանել թէ, հոս նկարագրուած նիւթերէն զատ տարբեր առարկայի մը բաղադրութեան մասին, եթէ հարցումներ ըլլան գրատուինս ի վիճակի է օժանդակել, եւ տրամադրի՝ օգնելու տարբեր ֆօրմիւլաներ հայթայթելու:

Ամէն դիմում հարկ է միայն նամակով ընել: Նկատի առնելու համար փոսթի և այլն ծախքի փոխարէն հինգ սէնթ կը պահանջուի:

ԱՄԵՐԻԿԱԶԱՅ ԳՐԱՏՈՒՆ

Կ Շ Ի Ռ Ն Ե Ր

Ավուար տիւ փուա (Avoir dupois) կը գործածուի դեղորեկից կշիռքի համար

Թօն (Ton)	Հընարրա Ուէյթ (Cwt.)	Ֆուորթլըս (Qrts.)	Փաունտ (Lbs.)	Աուն (Ozs.)	Տրաֆ (Drs.)
1	= 20	= 80	= 2240	= 33840	= 573446
0	= 1	= 4	= 112	= 1799	= 28672
0	= 0	= 1	= 28	= 448	= 7168
0	= 0	= 0	= 1	= 16	= 258
0	= 0	= 0	= 0	= 1	= 16

16 Տրաֆ = 1 Աուն = 4 ֆորթ = 1 Հընարրա վէյթ

16 Աուն = 1 փաունտ = 20 Հընարր վէյթ = 1 Թօն

28 Փաունտ = 1 ֆորթ

7000 Կրէյն հաւասար է մէկ տաունտի:

ՅԱՆԿ ՆԻՒԹՈՑ

	Թիւ
Ածխանկար	62
Ակռայի ծաւ	12
Ակռայի Փռչի	13
Աչքի Զուր	22
Առանց ծաւի Ակռան Դուրս Քարշել	10
Արհեստական Ոսկի	36
Արհեստական Արծաթ Պատրաստել	37
Արհեստական Մեղր	38
Արիւն մաքրել	5
Արիւն Շատցնող եւ Կազդուրիչ	11
Արժէքաւոր Գաղտնիք մը	70
Արծաթագօծում Հայելիի	43
Գիշաճճիի Սպաննիչ	64
Գինեմոլութեան Դարման	6
Գլխացաւի Դարման	7
Գորգերու Վրայէն Իւղի Արատ Մաքրել	63
Ելեքտրական Ոսկեղծումի Հեղուկ Պատրաստել	51
Ելեքտրական Արծաթագօծումի Հեղուկ Բաղադրել	20
Երեսի կամ Զեռքերու Ճաթռտելու Դեղ	23
Երեսի Ներկ	25
Երեսին Վրայ Բուսնող Մազերը Թափել	30
Զգեստի Վրայէն Փայլը Հանել	40
Ընդօրինակութեան Լաթ	53
Թղթակցութեամբ Առեւտուր	1
Թուրքի Դարման	17

Ժողովրդային երեսի փոշի.....	24
Հաստիկ կօշիկներ նորոգել.....	73
Հաւագոյն Օճառ.....	35
Հոսանակար Գունաւորել.....	2
Հոսանակարը ապակիի վրայ փոխադրել.....	3
Ծխամոլորեթեան Դարման.....	19
Ծովախտի Դարման.....	18
Կահկարասեաց Յղկում և փայլ.....	69
Կապոյտ Մելան.....	55
Կարմիր Մելան.....	56
Կօշիկի Սեւ Ներկ.....	39
Կտրածի Դեղ.....	8
Հաւկիթ երկու Տարի Պահել.....	41
Հաւկիթ Պահել երկար առեն.....	42
Հայելիներ.....	44
Հաստատուն Սեւ Մելան.....	54
Հեղուկ Սոսինձ.....	49
Հէքթօկրաֆի Մելան.....	57
Զայնը Զարգացնել.....	20
Ճանճի Թուղթ.....	48
Ճերմակեղինաց Օսլայի փայլ.....	68
Ճէնապակիի Կաշուն իմոր.....	34
Մազը Աճեցնել և երկնցնել.....	28
Մազ Ներկելու եղանակ.....	27
Մազերը ձերմկելէ Դադրեցնել.....	29
Մազերը Թափելէ Դադրեցնել.....	31
Մազը Սևի Ներկել.....	32
Մազը Թխագոյն Ներկել.....	33

Մելան Զնջելու եղանակ.....	61
Մետաքս Թաշկինակի վրայ Հոսանակարել.....	4
Մորթ Կեռալու Դեղ.....	15
Յարդէ Գլխարկներ ձերմկցնել.....	47
Ոսկեզօծ Ներկ.....	60
Ոսկեգոյն Մելան.....	59
Ոտից Կոշտի Դարման.....	16
Որթնահալած Դեղ.....	72
Պեխերը Բուսցնելու Համար.....	26
Պլուպլէք Մելան.....	58
Պնդութեան և Անմարսողութեան Դարման.....	9
Սինձ.....	71
Ռոմաթիլմի Դեղ.....	14
Ցեցի Սպաննիչ.....	65
Փայտօղիլ Սպաննող Դեղ.....	66
Քառուչուէ Կնիք.....	45
Օղի կամ Գոնեակ Պատրաստել.....	67
Օձի Թունաւորում.....	21
Ֆռանսական Զնարակ.....	52

Վ Ր Ի Պ Ա Կ

ՍԷՆԼ	ՇԷՄԻ	ԹԻ-	ՏՊ
ԼՈՐԳՈՒՆՔ	ԼՈՐՃՈՒՆՔ	2	11
ԺՐԷ	ՅՐԷ	2	20
ՂԳՅԱՅՈՒՆՑ	ՂԳՅԱՅԱՅԱԾ	4	32
ԱՄԵՆՔԸ	ԱՄԷՆՔ	37	5
ԿՈՇԻԿԻ	ԿՈՇԻԿԻ	39	1
ԵՐԿ	ԵՐԿՈՒ	43	19
ՀՂԱՐԶ	ՀՂԱՐԶՈՎ	72	18
ՄԱԾՈՅԾ	ՄԱԾՈՅԾ	74	1

ԿԱՐԴԱՑԷՔ ՐԱՖՖԻՆ

Ազգ մը կրնայ մեծ ըլլալ՝ առանց թա-
գաւորութեան, բայց ո՛չ առանց գրական
հանճարի:

Փրովանս աննշան պիտի մնար եթէ չու-
նենար «Ֆրէտէրիք Միսթրալ» մը:

Վոլթէր Սքաթ կենդանացուց մոռցուած
Սկովտիոյ փառքերը, եւ Միշկէվիցի շնորհիւ
լեհաստան անմահ պիտի մնայ:

Բաֆֆին ալ այդ գրական հսկաներու
կարգն է Հայաստանի նկատմամբ:

ԿԱՐԴԱՑԷՔ ՐԱՖՖԻՆ

Եւ ամբողջական հատոր մը պահեցէք
ձեր տունը

ԾԱՆՈԹ. — Մեծ մարդիկ միշտ ենթակայ
են շահագործուելու: Բաֆֆիի գրքերու ան-
վաւեր հրատարակութիւններէն պէտք է ըզ-
գուշանալ: Հարադատ օրինակները կարելի է
ստանալ մեզմէ: Ամերիկայի մէջ մեր գլո-
տունը միակ վաճառ. կեդրոնն է Բաֆֆիի
երկերուն:

ՐԱՖՖԻՆ ԵՐԿԵՐԸ

Սամուէլ	\$3.00
Դաւիթ Պէկ	3.50
Կայծեր Ա. եւ Բ. հատոր	4.00
	.50
Ջալալէդտին	2.50
Խենթը եւ Ջալալէդտին	2.50
Խաչագողի Յիշատակարանը	

Սալբի	\$3.00
Տաճկահայք	1.25
Պարսկահայք	2.00
Կայէնի Կտակը	1.25
Ջահրումար	2.00
Ոսկի Աքաղաղը (մամլոյ տակ) —	
Խամսայի մելիքութիւնը	3.00

**ԱՄԵՐԻԿԱԶԱՅ ԳՐԱՏԱՆ ՄԷՋ ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ
ՆԱՅԻ ՀԵՏԵՒԵԱԼ ԳՐՔԵՐԸ**

Պատերազմ և խաղաղութիւն (Թոլսթոյ) \$1.50	
Երեք հրացանակիրներ 4 հատ. (Ա. Տիւմա) 1.50	
Պրաժէլօն Դերակոմա 12 հատոր 4.00	
Երլորդէ Սասուն (Ս. Բիւրատ) 5 հատոր 2.00	
Բանտէ Բանտ « 5 « 2.00	
Իննիսուն Վեց « 6 « 2.00	
Չէյթունի Վրէժը « 4 « 2.00	
Երլորդի Պոմպան « 2 « 2.00	
Ֆէրրէրի Կեանքը .25	
Հազար ու Մէկ Գիշերներ 6 հատոր 2.50	
Կոմա Մոնթէքրիսթօ 3.50	
Դրախտի Ընտանիք (Խր. Հայրիկ) .75	
Փափազեան Անկլօհայ պատկերազարդ բառ. Կիսակաշի 3.20	
Փափազեան Անկլօհայ պատկերազարդ բառ. լաթակազմ 3.00	
Փափազեան Հայ. Անգլ. ընդարձակ բառ. 1.75	
« Չորեքլեզուեան Խօսակց. .75	
« Բազմալեզուեան [8] Ջրուց. 1.00	

Մինաս. Անգլ. Հայ. և Տաճ. ընդ. բառ. \$2.50	
« Հայ. Անգլ. բառարան 1.50	
Յակոբեան Անգլ.-Հայ. ընդ. բառ. Գ. Գ. 2.50	
Գաբամաճեան Հայ. ընդ. պատկ. բառ. 3.00	
Նամականի Հայերէն ընդարձակ .75	
« Անգլիերէն ընդհանուր .50	
Նասրէթտի Ջուարճալիքները պատկ. 1.00	
Տելեմաք Աշխարհաբար 1.50	
Անտոնէոս Կլէօբատրա (Շէյքսպիր) .75	
Ընտիր Հայկազունք (Հայ Թագա.) պատ. 1.25	
Պատմութիւն. Հայոց Պալասանեան ընդ. 1.25	
Մասեաց Աղաւնի ամբողջ Ա. տար. պատկ. 2.50	
« « « Բ. « 2.50	
« « « Գ. « 2.50	
Քերականութիւն Աշխարհաբար Ա. .35	
« « Բ. .40	
« « Գ. .50	
Մանկապարտէզ Քերական .25	
Մանկապարտէզ .15	
Այբենարան Քերական .05	
Պատկերազարդ Այբենարան .10	
Տարերք Մայրենի լեզուի Ա. .25	
« « Բ. .40	
« « Գ. .50	
Իլիական Հոմէրոսի 1.25	

ԵՐԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Հայերէնէ Անգլիերէն գրպանի Բառար. .50	
Անգլիերէնէ Հայերէն « « .75	

Հայ. Անգլ. և Անգլ. Հայ. միասին բառ.	\$1.00
Պատկերազարդ Անգլ. Ձրուցատ. Գ. տպ.	1.50
Գործնական Առողջաբանութիւն	1.00
Սեռային Առողջաբանութիւն	1.00
Հայ. Անգլ. Նամականի (մամլոյ տակ է)	1.00
Ժողովրդային երգարան	1.50
Փարլամենթական կանոններ	.20
Տաճկ. Անգլ. Ձրուցատրութիւն (նոր)	\$1.50

Ամէն Հայ Պէտք է Ունենայ
Անգլ.-Հայ ՓԱՓԱԶԵԱՆ ԲԱՌԱՐԱՆԸ
միակ վստահելին է
պարզեցումը
էջ 1136, Պատկեր 800

Արժանացած Համազգային գնահատման
եւ Հինգ բրոֆէտէօրներէ յանձնարարուած:

Բոլոր ամերիկեան գոլէճները և ազգային
վարժարանները փափազեան Բառարանը մի-
միայն կը գործածեն:

Բառերու եւ ոճերու ճոխութեան, ի-
մաստներու ճշտութեան, ընդարձակութեան
տեսակէտով ո՛չ մէկ բառարան կրնայ մրցիլ
Փափազեան Բառարանի հետ:

Գին. — կիսակաշի \$3.20 լաթակազմ \$3.00

Գործածեցէք և Յանձնարարեցէք

ՓԱՓԱԶԵԱՆ ԲԱՌԱՐԱՆԸ

ԱՆԳԼԻԵՐԷՆ ՆԱՄԱԿԱՆԻ

Թղթակցութիւնք

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ և ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ

Իր տեսակին մէջ ամենակատարեալը կը
պարունակէ ամբողջ բացատրութիւններ, նա-
մակ գրելու վերաբերեալ ձեւեր, առևտրա-
կան-օրինական գործառնութեանց, Պայմա-
նագրութիւն, կտակ, կալուածի, վարձա-
գրեր, եւ Մուրհակի բազմաթիւ օրինակներ:

Նաեւ ՄԻՐԱՅԻՆ լուրջ ՆԱՄԱԿՆԵՐ, Հը
րաւիրագրեր, Նշանախօսութեան, Ամուսնու-
թեան, խնդակցութեան եւ Մխիթարական
նամակներ: Ի՞նչպէս գրել Նախագահին,
խորհրդականին, եւ տարբեր աստիճան պաշ-
տօնէութեանց:

Գործ փնտռելու, Հարաթականի յաւե-
լումի եւ Հրաման առնելու եւայլն խնդրա-
գրեր: Գին 50 Սէնթ

ՈՒ Է ՊՍԴՐԻ

ընդարձակ

ԱՆԳԼՈ-ՀԱՅ ԲԱՌԱՐԱՆ

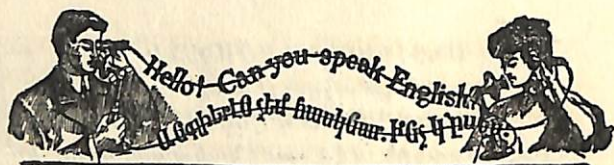
Գ. Տպագրութիւն

Բրոֆ. Վ. Յ. ՅԱԿՈԲԵԱՆ, Վ. Ա.

Բաղդատաբար Ամենէն կատարեալ Բառարանը

Անաթօլիա Գոլէճի Ամերիկացի եւ Հայ
Բրոֆէսորներու աշխատակցութեամբ:

Կը պարունակէ Հարիւրաւոր նոր բառեր,
Բացատրութիւններ, Ոճեր, Հոմանիշներ, Հա-
կանիշներ, Արուեստական եւ գիտական ոճե-
րու ճոխ բառամթերքով: Գին \$2.50

ինչո՞ւ ուրիշին բերան ծռես երկու
խօսք Անգլիերէն խօսելու համար, դուն
ինքդ կրնաս խօսիլ:

Ի. Ա. ԵՐԱՆ

Հայերէնէ Անգլիերէն

պատկերազարդ

ԶՐՈՒՑԱՏՐՈՒԹԻՒՆ

[Երրորդ տպագրութիւն]

ԱՄԵՐԻԿԱԶԱՅՈՒՆ

Ամենէն Սիրելի Գիրքը

Կը պարունակէ Անգլիերէն Խօսակցու-
թիւն, Բառագիրութիւն, Առանց ուսուցչի
Ընթերցանութիւն, Քերականական Կանոն-
ներ, Նամակագրութիւն եւ կարեւոր գիտե-
լիքներ:

ԶՐՈՒՑԱՏՐՈՒԹԻՒՆԸ պատրաստուած
է մասնաւորաբար նորեկներուն առանց ու-
սուցչի օգնութեան Անգլիերէն սորվեցնելու
նպատակաւ:

Բազմաթիւ վկայութիւններ, ինչպէս
նաեւ նախորդ տպագրութիւններու կարճ
ժամանակէն սպառիչ ինքնին պերճախօս ա-
պացոյցներն են ԶՐՈՒՑԱՏՐՈՒԹԵԱՆ արժա-
նիքին եւ կատարած ծառայութեան:

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ԶՐՈՒՑԱՏՐՈՒԹԻՒՆԸ
անդերադանցելի է: Ուստի այս գիրքը մի
չփոթեր ուրիշերու հետ:

Ամերիկա հասնող Հայուն առաջին օրէն
իսկ այս գրքէն մէկ օրինակ ունենալ անհը-
րաժեշտ է:

Գինն է \$1.50

ՍԵՌԱՅԻՆ ԱՌՈՂՋԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ

Տ. Բ. ՊՕՂՈՍ ԹՈՐՈՍԵԱՆԻ

(Պատկերազարդ)

Բոլորովին նոր եւ տարբեր ուրիշ հը-
րատարակութիւններէ: Սեռային ամէն խըն-
դիրներու վրայ առանձ վերապահութեան կը
խօսի:

Թէ ի՞նչ պէտք է գիտնայ երիտասարդ
մը, այր մը, կին մը: Թէ ծնողք ի՞նչ կեր-
պով հրահանք տալու են իրենց զաւակնե-
րուն: Կարեւոր գիտելիքներ նոր ամուս-
նացողի մը: Սեռային պարզ ճշմարտութիւն-
ներ, որոնք երջանիկ ամուսնութեան մը կա-
ռաջնորդեն: Սեռային օրէնքը եւ առողջա-
պահութիւնը այս գրքին մէջ կատարեալ կեր-
պով բացատրուած է:

Գրքին օգտակարութիւնը նկատի առ-
նելով զայն ամէնուն մատչելի ընելու համար
կը ծախենք զեղջեալ գնով: \$1.00 ի

ԱՅՑ ՄԸ ԱՆԻ ՔԱՂԱՔԻՆ

(Ս. Մ. Ծոցիկեան)

Պատկերազարդ գրքոյկ մը, որուն մէջ ներկայացուած է Հայոց Բագրատունի Թագաւորութեան մեծահռչակ Գաղաքին այժմու սրտաճմլիկ վիճակը:

Այս գրքոյկին մէջ ընթերցողներ կը գըտնեն նաեւ Անիի վրայօք տրուած պատմական, քննական եւ գիտական կարեւոր տեղեկութիւններ: Երկասիրութիւնը բաժնուած է չորս գլուխներու, Ա. ՇիրԱկի ԴԱՇՏԵՐԷՆ մինչեւ ԱՆԻ, Բ. ԱԻԵՐԱԿՆԵՐՈՒՆ մէջ, Գ. ԳՈՐԾ եւ ԳՈՐԾՈՂՆԵՐ. Դ. ՊԵՂՈՒՄՆԵՐՈՒ ԱՐԴԻԻՆՔԸ:

Ազգային բարքերով հետաքրքրող ամէն Հայու անհրաժեշտ գիրք մը՝ Գինն է 25 սէնթ:

ԸՆՏԻՐ ՀԱՅԿԱԶՈՒՆՔ

Դ. Տպագրութիւն

(Հ. Յով. Վ. Թորոսեան)

(Վէնեթի)

Կը պարունակէ պատմութիւնը եւ լուսանկարը հետեւեալներու: Տիգրան Բ., Արտաշէս Բ., Սաթենիկ, Սրբուհի Սանդուխտ, Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ, Մեծն Տրդատ, Սրբուհի Աշխէն, Սրբուհի Խոսրովիդուխտ, Մեծն Ներսէս Պարթեւ, Քաջակորովն Մուշեղ, Ս. Սահակ Պարթեւ, Ս. Մեսրոպ, Ղեւոնդ Երէց,

Կարմիրն Վարդան, Շուշան Վարդենի, Մովսէս Խորենացի, Վահան Մամիկոնեան, Ներսէս Կամսարական, Գայլ Վահան, Անանիա Շիրակացի, Աշոտ Ա. Թագաւոր, Ս. Գրիգոր Նարեկացի, Ս. Ներսէս Շնորհալի, Ս. Ներսէս Լամբրոնեցի, Լեւոն Ա. Թագաւոր:

355 էջ, մաքուր տպագրութիւն, Գին \$1.25

ԾՆՆԴԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱՐԱՆՔ

ԿԱԶՄԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ, ԲՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Եւ

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆ

Գրեց

ՏԵՐ. Ն. ՏԱՂԱԽԱՐԵԱՆ

Աշտի Գիտութիւն

Ճարտարագիտութիւն

(Վկայեալ մանրագէտ՝ Բարիզու Բաստիօնեան Ուսումնարանէն Բժիշկ Ազգ. եւ Ծռանսական Հիւանդանոցաց Կ. Պոլսոյ):

Բ. Տպագրութիւն, ճոխացեալ

Պատկերազարդ

Ա. Կաղմախօսութիւն եւ Բնախօսութիւն ծննդական գործարանաց:

Բ. Առողջապահութիւն ծննդական գործարանաց: Գին 75 սէնթ

ՈՍԿԵԾԱՅՐ ԻՆՔՆԱՀՈՍ ԳՐԻԶ

Գրատունն լինելով միակ Հայ Հաստատութիւնը իբրեւ լրագոր ներկայացուցիչ, Ուօթըրմէնի Այտիլ ինքնահոս ոսկեծայր գրչի տիեզերահռչակ վաճառատան, կարող ենք հայթայթել ամեն տեսակ գրիչ: Ուօթըրմէնի գրիչները անմրցելի են եւ աշխարհի ամէն կողմէ ծանօթ: Զգուշացէք կեղծերէն եւ աժան գնով ծախուած գրիչ գրելէն: Ուօթըրմէնի գրիչներուն գինն է \$2.50 եւ աւելի:

ՈՒՂԵՑՈՅՑ

Գործակալաց և Թղթակցութեամբ

Ապրանք վաճառողներու

(Բ. Տպագրութիւն)

Այս գիրքը ցոյց կուտայ թէ գործակալներ եւ Թղթակցութեամբ առեւտուր ընողներ ո՛ւրիշ գնելու են ամէն ինչ: Կը ցուցնէ թէ 1000 է աւելի առարկաներ գնելու յարմարագոյն աղբիւրը ո՛ւր է եւ ո՞րմէ գնելով դրամը կը խնայուի: Թղթակցութիւնով առեւտուրով զբաղողներու համար այս գիրքը անհրաժեշտ է:

Գին \$1.00 հատաժամանակ

ԻՆՔՆՈՒՍՈՒՑԻԶ ԱՆԳԼԻԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒԻ

Հեղինակ-Բէն

ՊԵՏՐՈՍ Ռ. ԹՈՐՈՍԵԱՆԻ

Բ. Տպագրութիւնը կը բաղկանայ 768 երեսներէ, և ունի 227 Գործնական վարժութիւններ:

ԱՆԳԼ. ԽՕՍԻԼ ԿԱՐԴԱԼ ԵՒ ԳՐԵԼ

Գիրքին սովորելու համար

ԻՆՔՆՈՒՍՈՒՑԻԶԻՉԸ ՄԷԿ ՀԱՏԻԿ Է

ԻՆՔՆՈՒՍՈՒՑԻԶԻՉԸ Հարուստ է

Ոճերով, Բացատրութիւններով եւ Խօսակցութիւններով:

Ինքնուսուցչի Ուսուցչական Մէթոդը

Մանկավարժական և Գիտական է,

արգիւնքը Գործնական և Անօթական:

Ինքնուսուցչով ուսանողը չկրնար չսովորիլ, Ինքնուսուցչով սովորածը չէ կարելի մոռնալ:

Ինքնուսուցիչը տեսնել և Թղթատելն անգամ հաճոյալից զբօսանք մը և Հայերէն նորանոր բառեր սովորելու միջոց մ'է:

Հոգի և Բէ Անգլիէն անգլիէն ունի + ունի + ունի +

Ինքնուսուցչին Դժուար պէտք ունի +

Ամերիկեան տիպ, ոսկեզօծ, կաշեկազմ \$4.00.

Լաթակազմ \$3.00, Թղթակազմ \$1.75

Քիչ ժամանակի մը համար միայն երկրորդական լաթակազմը պիտի ծախուի \$2.00 ի եւ Թղթակազմը \$1.50 ի:

ԻՆՉՊԵՍ ԿԱՐԵԼԻ Է ԸԼԼԱԼ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՔԱՂԱՔԱՑԻ

Աշխարհագրական

Պ. Ռ. ԹՈՐՈՍՅԱՆԻ

Գրքոյկ մ'է որ կը պարունակէ Ամերիկեան Քաղաքացի Ըլլալու Բոլոր օրէնքներն, և դատարանի մէջ Քաղաքացի Ըլլալ Ուզողին հարցուելիք բոլոր հարցումներն և պատասխաններն թէ Անգլիերէն, թէ Հայերէն տառերով Անգլիերէն և թէ Հայերէն: Ասոնցմէ ի զատ կը պարունակէ նաև Ամերիկայի Միացեալ Նահանգաց Անկախութեան Յայտարարութիւնը և Ազգային Սահմանադրութիւնը, թէ Անգլիերէն և թէ Հայերէն, և ուրիշ բազմաթիւ քաղաքական գիտելիքներ:

Սոյն գիրքը ոչ միայն ամեն քաղաքացի եղողին անհրաժեշտ պէտք մ'է, այլ նաև ամեն մէկ ազատասէր և ընկերասէր Հայ կ'արժէ որ ունենայ հասկնալու համար ի՞նչ է ճշմարիտ ազատութիւնն և ի՞նչ պէտք է ըլլայ կազմակերպութիւններ կառավարելու ոգին:

Ամերիկեան բարիքներէն հաւասարաբար օգտուելու համար անհրաժեշտ է քաղաքացի Ըլլալ: Գինն է \$1.00: Կարճ ժամանակի մը համար միայն պիտի ծախուի հատը 75 սէնթ:

Դիմել Ամերիկահայ Գրատան

ԱՄԵՐԻԿԱՅԱՅ ԳՐԱՏՈՒՆ

ARMENO-AMERICAN BOOKSTORE

P. O. Box. 8. Sta. F. New York, N. Y.

Ինչո՞ւ համար գիմեւու ես մեղի

1.— Որովհետեւ Ամերիկայի մէջ հրատարակող ամէն գիրք, Անգլիերէն թէ Հայերէն, արդէն մեր քով պատրաստ կը գտնուի եւ սովորական գնով կը ծախուի:

2.— Որովհետեւ Ամերիկահայ գրատունը յարաբերութիւն ունենալով Տաճկահայ, Պարսկահայ եւ Ռուսահայ գլխաւոր գրավաճառներու հետ, կարող է ոեւէ գիրք հայթայթել եւ ապսպրել:

3.— Որովհետեւ եթէ մեզմէ գնուած գրքերը ներկայացուածէն տարրեր գտնէք եւ կ'ընդունինք և գրամիդ կը վերագարձենք անմիջապէս:

4.— Որովհետեւ Ամերիկահայ գրատունը ամենուն գեղեցիկ եւ օգտակար նուէրներ կուտայ հետեւեալ պայմաններով:

Ա.— Մէկ տուգինա գեղարուեստական կիսադէմ Ֆոթօ-ճէլըթին փօսթքարտեր, միանուագ երեք տօլար արժողութիւնով գիրք գնողին:

Բ.— Ընդարձակ Անգլիերէն գործնական նամականի մը (լաթակազմ) միանուագ հինգ տօլարի գնում ընողին:

Գ.— Հանրահռչակ Ուօթըրմէնի մեկնահոս ոսկեծայր գրիչ մը \$2.50 արժողութեամբ, միանուագ \$10.00-ի գիրք գնողին:

Դ.— Փափաղեան Անկլօ-Հայ պատկերազարդ բառարան մը, և կամ Եակոբեան բառարան մը, միանուագ \$15.00-ի գիրք գնողին:

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0299177

23,273